

Det hendte i 2005

En årskavalkade trykket i Årbok for Den norske kirke

15. januar

Sørgemarkeringer i domkirkene

15. januar ble nasjonen vevd sammen i en kjede av sørgegudstjenester og musikkandakter i landets domkirker. Gudstjenestene i etterkant av flodbølgekatastrofen ble ledet av biskopen i det enkelte bispedømmet.

«Gjennom denne kjeden av arrangementer hadde vi et ønske om å få gitt både sorgen og håpet et nasjonalt uttrykk, og samtidig holde fast det verdensvide perspektivet,» sa Bispemøtets preses, Finn Wagle. I de fleste domkirkene hadde gudstjenestene et økumenisk preg, med deltakelse fra flere tros- og livssynssamfunn.

Målgruppen for gudstjenestene og musikkandaktene var alle som ønsker å være med – ikke minst de pårørende som sitter igjen med store tap, og andre som var direkte berørt av tragedien i Sørøst-Asia.

HMK Kongen og statsminister Kjell Magne Bondevik deltok ved gudstjenesten i Trondheim, som også ble overført direkte av både NRK og TV2. Regjeringen og kongehuset for øvrig fordelte seg på de andre sørgegudstjenestene. I hver domkirke ble en representant for det offentlige Norge gitt ordet som innledning til klokkeringing til minne om de omkomne og savnede. Forsamlingene reiste seg og mintes de døde og savnede med ett minutts stillhet, mens det ble slått sørgeslag på den største av kirkens klokker.

4. februar 2005

Suppekjøkken på frimerker

Posten markerte 150-årsjubileet til Kirkens Bymisjon ved å gi ut to frimerker. Frimerkene viser situasjoner mange forbinder med Bymisjonen. Motivene er hentet fra Dagvarmestuen i Møllergata i Oslo, som i 1953 hadde rundt 21 000 besøk, og fra en gategudstjeneste på "Plata" i Oslo. Frimerkene har tydelig bymisjonspreg med brostein i venstre marg, som symboliserer Kirkens Bymisjons arbeidsplass – gatas virkelighet, livserfaring og hverdag. Sverre Morken har hatt det kunstneriske ansvaret for frimerkene. Han var til stede på Bymisjonscenteret i Tøyenkirken da Posten la ut førstedagsbrev, presentasjonsfolder, samlersett og samlerblad for salg. Både kunstneren og generalsekretær Helen Bjørnøy signerte villig filatelistiske objekter. Selve frimerkene har en verdi på kr 5,50 og kr 6, og har et opplag på henholdsvis 750 000 og 1 million.

«Foreningen for Indre Mission i Christiania» ble grunnlagt i 1855, og har siden oppstarten hjulpet medmennesker til å få et bedre liv. I dag er den organisert som stiftelser i de fleste større byene rundt om i landet. Blant deres symboler finner vi brostein og et lys. Brosteinen forteller om gatas virkelighet, mens lyset gir håp.

«Det er en stor heder å komme inn i Postens frimerkeprogram,» sier jubileumsansvarlig i Kirkens Bymisjon, Tord Haugstvet.

6. februar

Samefolkets dag feiret i Oslo

I 2005 falt Samenes nasjonaldag 6. februar på en søndag. I den anledning inviterte biskop

Gunnar Stålsett til samisk-norsk gudstjeneste i høymesseid Oslo domkirke. I mer enn ti år har det vært holdt samisk-norske gudstjenester regelmessig i Oslo, men det er første gangen en slik gudstjeneste feires i Domkirken.

”Oslo er den byen i landet hvor det bor flest samer. Derfor er det en stor glede å la samisk språk og kultur komme til uttrykk i Domkirkens gudstjeneste denne dagen,” sa biskop Gunnar Stålsett.

Samisk kirkeråd for Den norske kirke hadde henstilt til menighetene og bispedømmekontorene om å markere Samenes nasjonaldag i Den norske kirkes menigheter. Samisk språk og tone satte preg på gudstjenesten i Oslo domkirke. Solist Marianne Hirsti, Oslo Domkor og sangere og musikere fra det samiske miljøet i Oslo bidro.

Nordsamisk liturgiutvalg utarbeidet tekster til bruk ved forbønnsdelen ved gudstjenester 6. februar. Tekstene er oversatt til norsk slik at de kan brukes av alle. Samisk kirkeråd utfordret menighetene til å bruke samisk språk under forbønnen 6. februar 2005.

I gudstjenesten i Oslo domkirke på søndag ble det benyttet både sørsamisk, nordsamisk, lulesamisk og norsk.

8. februar

Kirkens hus åpnet

Tirsdag 8. februar var det offisiell åpning av Kirkens hus i Rådhusgata i Oslo ved kultur- og kirkeminister Valgerd Svarstad Haugland.

Opplysningsvesenets fond (OVF) kjøpte ved årsskiftet 2003/2004 Rådhusgata 1–3 og har dannet et eierselskap sammen med Den norske kirkes presteforening. OVF eier 91,4 % mens Presteforeningen eier 8,6%. Rådhusgata 1–3 ble bygget midt på 1980-tallet og består av 8 etasjer på til sammen 10 800 kvadratmeter. Det er investert 170 millioner kroner i kjøp, oppgradering og tilpasninger av bygget. Det er investert omkring 2 millioner kroner i kunstnerisk utsmykking av eiendommen. Kirkelig kulturverksted har hatt ansvaret for kunstinstallasjonene.

Kirkens hus i rommer mellom 220 og 230 kontorplasser. I dag har følgende organer og organisasjoner med kirkelige tilknytning tilhold i Rådhusgata 1–3: Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd, Bispemøtet, Kirkens nord/sør-informasjon, KA – Kirkens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon, Den norske kirkes presteforening, Det norske diakonforbund, Den norske kirkes kateketforening, Norske kirkeakademier, Kirkens SOS i Norge, Norges kristne råd, Frikirkelig studieforbund, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Opplysningsvesenets fond.

11.februar

Døves menighet i Bergen er ”grønn”

Som første menighet i landet ble Døves menighet i Bergen ble klarert og godkjent etter kravene stilt til å få miljødiplom fra ”Grønne menigheter”. Menigheten har gjennomført tiltak på virksomhetsområdene som spenner fra forkynnelse og undervisning til kontordrift og administrasjon. Godkjenningen ble gjort av Lars Ove Kvalbein som er konsulent for ”Grønne menigheter” i Kirkerådet. Diplomet ble overrakt av miljøverminister Knut Arild Hareide i forbindelse med en gudstjeneste 16. februar.

Daglig leder i Døves menighet, Bergen, Guri Kaland Sværen kommenterte slik:

”Dette er en oppmuntring for en bevisst stab og et bevisst menighetsråd. Døves menighet har vært opptatt av miljø i mange år. Når vi nå mottar miljødiplom etter en et bevisst satsing på feltet, gir dette motivasjon til å arbeide videre med å gjøre menigheten ennå mer opptatt av miljø.”

Prest i døvekirken Tom S. Tomren som har vært leder av prosjektgruppen, berømmet også menigheten:

”Da jeg takket ja til stillingen som prest i menigheten, var det nettopp på grunn av at jeg visste at miljø var et satsingsfelt her. Det er svært kjekt at denne satsingen munner ut i et synlig bevis som et miljødiplom.”

2. mars

Samuel Kobia på norgesbesøk

Generalsekretær i Kirkenes verdensråd, den kenyanske metodisten Samuel Kobia, besøkte Norge i begynnelsen av mars 2005. Han hadde møter med statsminister Kjell Magne Bondevik og HKH Kronprins Haakon, og var med på møter både i Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd. Han møtte også noen av lederne i pinsebevegelsen i Norge, noe som må betegnes som en varsom døråpning fra pinsebevegelsens side.

Da Kobia møtte Kjell Magne Bondevik på statsministerens kontor, var Sudan et av temaene de berørte. «Vi snakket om fredsprosessen i Sudan og Norges viktige bidrag i den sammenheng,» fortalte Kobia etter møtet. Kobia har tidligere uttalt at han ser på Norge som en viktig bidragsyter til internasjonalt fredsarbeid og til den internasjonale økumeniske bevegelse. Han betrakter statsminister Bondevik som en tydelig talsmann for at interreligiøs dialog er en nødvendig del av det internasjonale fredsbyggende arbeidet.

Kobias audiens hos HKH Kronprins Haakon på slottet strakte seg godt utover de avsatte 30 minuttene. Under besøket i det nye Kirkens hus snakket Kobia om betydningen av å utdype forståelsen av Kirkenes Verdensråd som et fellesskap av selvstendige kirker. Han var også opptatt av hvilken rolle de postkonfesjonelle kirkene kan spille på det økumeniske arena, det vil si kirker som ikke ønsker å knytte seg til de tradisjonelle trossamfunnene.

4. mars

Wagle vil ha andre innkjøpsvaner

«Kortreist og langreist mat i et etisk perspektiv» var tema for nidarobiskop Finn Wagle på et arrangement som Mat-Helse-Miljø-alliansen holdt i Os – i samarbeid med Os kommune, Os Bondekvinnelag og norsk senter for bygdeforskning i Trondheim.

Wagle gikk i rette med å la rene profittsyn styre det meste av varehandelen: «Ved å kjøpe matvarer lokalt vil vi fjerne noe av fortjenesten til meglere, skipsrederier og bearbeidingsindustrier – samtidig som pengene går til bonden og lokalsamfunnet på landsbygda. I et stadig mer globalisert matvaremarked er det å kjøpe lokalt dyrket mat et av de viktigste valgene en forbruker kan gjøre,» mente Finn Wagle.

«Det må være noe galt når en kiwi som er fraktet rundt halve kloden, koster like mye i butikken i Norge som en gulrot. Burde det ikke være slik at de varer som er transportert på den minst miljømessig belastende måten, også koster minst,» spurte biskopen, som mente at vi gjennom vår måte å leve på setter økologiske fotavtrykk som jorden ikke kan bære.

Wagle tok tak i en fersk uttalelse fra moderniseringsminister Morten Meyer om at han vil sikre forbrukerne billigst mulig mat. «Mitt spørsmål til ministeren er i all enkelhet dette: Billigst mulig – for enhver pris? Billigst mulig – også når matkvaliteten forringes? Billigst mulig – også når produksjon og transport på ingen måte er økologisk bærekraftig?»

8. mars

Kirkens kulturmelding lagt fram

«Kirken og kunstlivet bør være to 'kjerringer mot strømmen'. Vi har felles interesser i å

kjempe mot vår tids forflatning og kommersialisme,» sa utvalgsleder Einar Solbu da utredningen «Kunsten å være kirke» ble presentert 8. mars. Dokumentet omtales som «Den norske kirkes kulturmelding», og er laget av et utvalg under Norske kirkeakademier på oppdrag fra Kirkerådet.

«Vi trenger fora og nettverk der alle krefter som er opptatt av ideen om det skapende mennesket, kan utforske mulighetene for samarbeid. Kirken kan bidra mer bevisst og kraftfullt til kultur- og samfunnsdebatt,» mente Einar Solbu, som til daglig er direktør for Rikskonsertene. Kulturmeldingen anbefaler tettere allianse mellom kirken og kunstlivet. I utredningen slås det fast at kirkens medarbeidere trenger økt kompetanse innen kunst og kultur. Utredningsutvalget legger blant annet fram forslag om at kantorstillingene – de eneste kunstfaglige stillingene i Den norske kirke – bør utvides til å få et mer helhetlig ansvar for menighetenes kulturvirksomhet.

Kirkerådet sender kulturmeldingen på høring både i kirken og til kulturinstitusjoner. Det er meningen at Kirkemøtet i november 2005 skal drøfte kirken og kulturen på bakgrunn av utredningen og den påfølgende høringen.

11. mars

Ole Christian Kvarme ny biskop i Oslo

Biskop i Borg Ole Christian Mælen Kvarme (56) ble i statsråd 11. mars utnevnt til ny biskop i Oslo bispedømme.

«Valget stod mellom flere gode kandidater. Det som ble avgjørende for meg, var det klare kirkelige votum,» kommenterte kultur- og kirkeminister Valgerd Svarstad Haugland.

Ved avstemningen kom Kvarme på en klar førsteplass. Her deltok både menighetsråd og prester i Oslo bispedømme. Kvarme ble også lansert som kandidat av et stort antall av bispedømmets menigheter ved starten av utnevningprosessen. Han var den eneste av de aktuelle kandidatene som var innstilt av samtlige biskoper. Flertallet av biskopene hadde ham også på førsteplass. Kirkerådet hadde Kvarme på annenplass etter Erling J. Pettersen, mens Oslo bispedømmeråd hadde Trond Bakkevig på topp.

Ole Christian Kvarme har tidligere vært domprost i Oslo og generalsekretær i Det norske bibelselskap. Siden 1998 har han vært biskop i Borg bispedømme.

En samlet regjering (det vil si de som er medlemmer av Den norske kirke) støttet utnevningen av Kvarme, med unntak av statsrådene Per Kristian Foss og Odd Einar Dørum, som dissenterte og gikk inn for Kirkerådets direktør Erling J. Pettersen.

Kvarme ble innsatt i sitt nye bispeembete i Oslo domkirke søndag 3. april 2005.

18. mars

Trufaste medarbeidarar i Bjørgvin

Frivillige medarbeidarar i kyrkjelydane står trufast i arbeidet med stor motivasjon, men får lite systematisk oppfølging. Det viser ei spørjeundersøking diakoniutvalet i Bjørgvin gjennomførte i fire kyrkjelydar.

Bjørgvin bispedømme har i perioden 2005–2008 medarbeidarskap som eige satsingsområde. Diakoniutvalet i Bjørgvin gjennomførte difor ei spørjeundersøking som blei sendt til alle frivillige medarbeidarar i fire ulike kyrkjelydar i Bjørgvin bispedømme: Ostereidet, Førde, Storetveit og Bønes. Målet med undersøkinga var å kartlegge korleis frivillige opplever tenesta si, og korleis denne tenesta er lagt til rette. Undersøkinga var ein kvalitativ tverrsnittsstudie – ei kartleggingsundersøking der det blei brukt spørjeskjema som utgangspunkt. Det blei sendt ut 376 spørjeskjema og ein fekk 150 svar. Det gir ein svarprosent på 40.

Av dei spurde var 57% kvinner. 107 frivillige (71 %) er yrkesaktive. 116 frivillige (77,7 %) bruka under tre timar kvar veke på tenesta si i kyrkjelyden.

101 frivillige (67,3 %) blei spurte direkte om å vere medarbeidarar. Dersom ein tok med dei som melde seg sjølve eller blei oppmoda om å stille opp gjennom ein appell i gudstenesta, steig prosenten til om lag 80.

22. mars

7000 givere fikk skattefradrag

Omkring 7000 givere fikk skattefradrag for sine gaver til Den norske kirke i 2004. Fra og med 2004 gir gaver til Den norske kirke rett til skattefradrag.

Det ble gitt skattefradrag for gaver til Den norske kirke på til sammen 21 millioner kroner i 2004. Det vil si at de 7000 givene i gjennomsnitt ga 3000 kroner som de søkte skattefradrag for. 335 menigheter eller kirkelige fellesråd rapporterte inn opplysninger om gaver og givere etter denne ordningen for 2004.

Skattytere kan kreve fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner. Gaven må være pengebeløp på minst 500 kroner samlet i løpet av inntektsåret. Det maksimale beløp man i 2004 kunne kreve fradrag for, var 6000 kroner. For 2005 ble beløpet økt til 12 000 kroner. For å få skattefritak må giver oppgi fødselsnummer, navn og adresse samt gavens størrelse.

Anonyme gaver gir ikke rett til skattefritak.

Kirkerådet har valgt å benytte programmet Lokalt kirkelig medlemsregister til registrering av gaver det søkes skattefritak for, men opplysningene legges ikke inn i Den norske kirkes medlemsdatabase.

Kirkemøtet 2004 anbefalte de menighetene som ikke har en ordnet givertjeneste, å etablere dette og legge til rette for gode praktiske ordninger.

2. april

Pave Johannes Paul II dør

På vegne av Den norske kirke, sendte preses i Bispemøtet, Finn Wagle, og leder i Mellomkirkelig råd, Ingrid Vad Nilsen, ut en uttalelse i forbindelse med pave Johannes Paul II's død. Wagle deltok også ved pavens begravelse.

”Budskapet har nådd oss med vemod, og vi sørger sammen med våre søstre og brødre i Den romersk-katolske kirke. Pave Johannes Paul II har preget kirkens og verdens utvikling på avgjørende måte. Gjennom sin lange tjeneste som øverste leder for Den romersk-katolske kirke har han blitt en svært kjent og kjær lederskikkelse. Han har også vært den fremste talsmann i kristenheten for fred, menneskeverd og barmhjertighet. Han har prøvd å bygge broer mellom kirkesamfunnene. Han har også strakt ut hånden over religionsgrensene på vegne av kristenheten. Dette har vært av særlig stor betydning i forholdet til jøder og muslimer, ikke minst i Det hellige land. Helt til det siste har han satt gudstro, religion og moralske spørsmål på verdens dagsorden,” het det i uttalelsen fra Den norske kirke.

Pave Johannes Paul II besøkte Norge i 1989, og deltok da blant annet ved en historisk økumenisk gudstjeneste i Nidarosdomen. Paven gjorde et sterkt personlig inntrykk på mange, ikke minst på grunn av sin dype fromhet. Han la gjennom sitt besøk grunnlag for en større respekt for Den romersk-katolske kirke i Norge og for et styrket økumenisk arbeid.

19. april

Kardinal Ratzinger ny pave

”Valet av kardinal Ratzinger til ny pave er eit teikn på at Den romersk-katolske kyrkja sine

leiarar ønskjer kontinuitet. Spora etter Pave Johannes Paul II er så sterke og førande at det nok ville opplevast som drastisk om den nye paven hadde ein vesentleg annan profil,” sa Olav Fykse Tveit, generalsekretær i Mellomkyrkjeleg råd for Den norske kyrkja, i ein kommentar til pavevalet.

”I si rolle som leiar av Truskongregasjonen har Ratzinger si oppgåve vore å sikre kontinuitet, ved å seie det same i går, i dag og i morgon. Han skulle også passe på at dei som uttala seg på vegne av den katolske kyrkja, ikkje slo inn på ei ny teologisk linje. Nokon har meint at hans eiga linje har vore noko nytt, til dømes i høve til det 2. Vatikankonsilet, ei linje som har blitt oppfatta som restriktiv og konservativ. Hans rolle som pave gjev han større handlingsrom og større ansvar for å forme kyrkja si rolle i ukjent landskap. Men det er liten grunn til å forvente at han vil representere ei vesentleg kursendring,” sa Fykse Tveit.

”Kor vidt han vil føre vidare den førre paven si skarpe linje i internasjonale politiske spørsmål, blir òg interessant å sjå. Vi ber om at den nye paven må bli til signing for kyrkja si, for ei verd som hungrar etter rettferd og for eit fellesskap av kristne som lengtar etter synleg einskap,” sa Olav Fykse Tveit.

22. april

Alle ønsker trosopplæring

”Dette er en god dag for kirkens arbeid med trosopplæring. Gjennom denne tildelingen vil trosopplæringsreformen favne et omfattende forsøks- og utviklingsarbeid i regi av organisasjoner og institusjoner,” sa prosjektleder Paul Erik Wirgenes i Kirkerådet da 1,84 millioner kroner ble fordelt som prosjektstøtte til 19 nasjonale og regionale tiltak i regi av frivillige organisasjoner og institusjoner.

Tidligere samme måned fikk 65 menigheter melding om at deres søkander om støtte til utviklingstiltak ville motta prosjektmidler til forsøk med trosopplæring. Medregnet de forsøkene som ble satt i gang i fjor, mottar 164 menigheter slik støtte. Til sammen tildeler prosjektgruppen nå årlig 43,5 millioner i støtte til lokale prosjekter i Den norske kirke. I januar 2005 ble de kristelige organisasjonene, faglige institusjoner og andre invitert til å søke om midler fra Den norske kirkes trosopplæringsprosjekt til regionale og nasjonale utviklingsprosjekter. Prosjektsekretariatet har mottatt 63 søknader, og innvilget økonomisk støtte til 19 av dem.

”Søknadene fra kirkens barne- og ungdomsorganisasjoner og andre institusjoner tyder på stor interesse. Vi gleder oss til å følge de regionale og nasjonale tiltakene som nå får tildelt midler gjennom trosopplæringsreformen i Den norske kirke,” sa Wirgenes.

10. mai

Menighetsutvikling i Stavanger bispedømme

”I Stavanger bispedømme har vi en rekke menigheter som ønsker å høre til Den norske kirke, men som av ulike årsaker ikke kan bli soknemenigheter. De fleste nye menigheter bør imidlertid ha som siktemål å bli et geografisk sokn i Den norske kirke. De menighetene som ikke er sokn, må ha en klar forankring i soknet gjennom en omfattende delegasjon fra menighetsrådet,” het det i en rapport om menighetsutvikling som ble lagt fram av en arbeidsgruppe nedsatt av Stavanger bispedømmeråd.

Arbeidsgruppa foreslo at de menighetene som ønsker en formell tilknytning til Den norske kirke, kategoriseres i ”områdemenigheter” og ”personmenigheter”. I nybyggerstrøk og større områder uten eget menighetsarbeid og kirkebygg, mente arbeidsgruppa er det naturlig å opprette områdemenigheter. På større steder kan det være hensiktsmessig å opprette en personmenighet som medlemmer av Den norske kirke selv kan bestemme om de vil høre til.

”Område- og personmenigheter gir verdifulle bidrag til Den norske kirke som folkekirke. Disse menighetene styrker mangfoldet i kirken og er en ny måte å være menighet på. Samtidig er de en drivkraft i utviklingen av variasjon i arbeidsformer og gudstjenesteliv. Foruten å utføre menighetsarbeid for en stor gruppe av mennesker, er de nye menighetene til inspirasjon for soknemenighetene,” het det i rapporten.

11. mai

Konfirmantheft til alle

For første gang sendte Den norske kirke informasjon om konfirmasjon til et komplett årskull. 63 418 eksemplarer av heftet Konfirmant 2006 ble sendt hjem til alle som er født i 1991.

De siste 5–6 årene har et økende antall bispedømmere deltatt i et tilsvarende informasjonsopplegg om kirkens konfirmasjon. I 2004 deltok 10 av landets bispedømmere, mens alle deltok i 2005-utsendelsen. Sentralkontoret for folkeregisteret har gitt adresseopplysningene og tillatelse til distribusjonen. Heftet er ment som et håndslag til menighetenes eget informasjonsarbeid.

Heftet Konfirmant 2006 er blitt til i et samarbeid mellom alle bispedømmerådene, Kirkens Nødhjelp og Kirkerådet. Alle bispedømmene har bidratt med 30 000 kr. hver, mens Kirkens Nødhjelp og Kirkerådet har bidratt med de resterende 300.000. Den fargerike 16-siders trykksaken foreligger i 11 ulike utgaver med lokal informasjon fra alle bispedømmene. Den lokale informasjonen trekker fram eksempler på variasjonen innen kirkens konfirmasjonsundervisning.

Det ble konfirmert 41 632 unge i Den norske kirke i 2004 – 1467 flere enn i 2003. Økningen skyldes ikke bare større ungdomskull. Også andelen konfirmanter i forhold til antall 14-åringer har også steget.

11. mai

Flere på gudstjeneste

Gjennomsnittlig deltakelse pr. hovedgudstjeneste på søndager og helligdager økte fra 102,3 personer i 2003 til 103,4 personer i 2004. Antall gudstjenestedeltakere var totalt på nesten 6,8 millioner, en økning på 0,8% fra 2003.

Dette gikk fram av årsstatistikken for Den norske kirke for 2004, som ble lagt fram 11. mai. Det ble totalt avholdt 69 727 gudstjenester i 2004. Av disse ble 50 415 avholdt som hovedgudstjenester på søn- og helligdager. I tillegg kommer kirkelige vigsler (10 720 i 2004), kirkelige gravferder (38 527 i 2004), konserter osv.

”Gudstjenestene er menighetenes puls. Uten et aktivt gudstjenesteliv dør kirken. Derfor er det så gledelig å se at gudstjenestebesøket øker, selv om økningen ikke er stor,” sa direktør i Kirkerådet Erling J. Pettersen. Han uttrykte håp om at 6,8 millioner deltakere ved vanlige gudstjenester og et gjennomsnitt på over 100 deltakere pr. gudstjeneste er tall som kan bidra til å avlive myten at kirkene står tomme.

Gjennomsnittlig antall deltakere pr. hovedgudstjeneste på søn- og helligdager har utviklet seg slik: 102,8 personer i 2000, 100,3 personer i 2001, 101,3 personer i 2002, 102,3 personer i 2003, og 103,4 personer i 2004. Gjennomsnittet er høyest i Stavanger med 138 personer pr. gudstjeneste og i Møre med 116.

1. juni

Syklende prestar frå vest til aust

Onsdag 1. juni vart fire syklende Bjørgvin-prestar sendt ut frå stiftsmøtet i Ulvik til Oslo.

Prestar frå Bjørgvin vil at det skal lønne seg å sykle framfor å ta bilen. Difor sykla dei over fjellet til Oslo for å møte moderniseringsminister Morten A. Meyer. Forslaget frå Bjørgvin bispedømmeråd var å auke statens satsar for sykling i tenesta til 4 kroner kilometeren frå første kilometer. Ministeren overraska prestane ved at han der og då innvilga ei prøveordning for prestane i Bjørgvin bispedømme.

Hausten 2004 blei det kjent gjennom Vårt Land at Bjørgvin bispedømmekontor i samband med miljøsertifisering ville oppfordre sine tilsette til å sykle meir, både til og frå og i jobben. Den syklende Bjørgvin-presten Frode Øglænd blei provosert, og ”såg raudt” då han hørte om den ”grøne” satsinga. I eit oppslag i Vårt Land nokre dagar etterpå kritiserte han bispedømmekontoret for ikkje å vere truverdige fordi godtgjersla for tenestesykling var for dårleg. Slik reglane har vore til no, får ein ei krone kilometeren etter dei første fem kilometerane.

Bispedømmekontoret tok kritikken alvorleg, og Bjørgvins ”grøne” prosjektleiar Lars Ove Kvalbein gjekk saman med Frode Øglænd og fleire syklende prestar om å fremje miljøvennleg og helsefremjande tenestesykling.

12.juni

Hundreårsmarkering med jazzmesse

Den 11. juni 1905 ble Stortingets vedtak om oppløsning av unionen med Sverige kunngjort for det norske folk ved opplesning i kirkene landet over. Kirken deltok også da det offisielle Norge markerte hundreårsminnet for unionsoppløsningen – både ved gudstjenestene 12. juni og ved en egen jazzmesse.

Markeringen av unionsoppløsningen satte sitt preg på høymessen i Oslo domkirke 12. juni. Der deltok representanter fra regjeringen og Stortinget og øvrige statsmakter. Markeringen kom også komme til uttrykk i høymessen i andre kirker landet rundt.

Den 12. juni var det hundre år og én dag siden det i alle norske kirker ble lest opp fra stortingsvedtaket den 7. juni 1905 om ”at foreningen med Sverige under én konge er oppløst, som følge af at kongen har opphørt at fungere som norsk konge”. Det norske folk ble meddelt dette vedtaket fra prekestolene i overfylte kirker og forsamlingshus.

Den spesialbestilte jazzmessen Grenseløs Gud blir framført 14 steder i Sverige og Norge i forbindelse med hundreårsmarkeringen. Urframførelsen skjedde i Stockholm 15. mai i samarbeid med Den norske kirke i Stockholm og Den norske ambassade. Første framførelse i Norge var som avslutning på Festspillene i Bergen søndag 5. juni i Johanneskirken. Det er komponist Geir Lysne og forfatter Eyvind Skeie som har laget jazzmessen.

17. juni

Oslo-evaluering av bispevalg

Nominasjon og utnevning av ny biskop i Oslo fikk stor oppmerksomhet. Dette skyldtes ikke bare kandidatenes ulike syn i aktuelle kirkepolitiske saker. Måten nominasjonsprosessen ble gjennomført på og vektingen av stemmetallene fra den kirkelige avstemmingsrunden, kom også i fokus.

Nominasjons- og utnevningprosessen til bispesetet i Oslo foregikk ut fra en prøveordning som ble fastsatt av Kultur- og kirke departementet 30. juni 2004. Forskere ved Diakonhjemmets forskningssenter (Diaforsk) har gjennomført en evaluering etter oppdrag fra Kirkerådets styringsgruppe for kirkelig reformarbeid. I forskningsrapportens oppsummering karakteriseres nominasjonsprosessen blant annet slik:

”Forståelsen av det kirkelige votum og den avsluttende del av prosessen ble preget av mindre tydelighet og ryddighet enn det som var ønskelig. Fra menighetsrådsledere ble det gitt uttrykk

for at informasjon om tellemåte ikke var kommet tydelig fram. I etterkant ble det sett som uheldig at man var bedt om å stemme på fem kandidater, mens kun førstestemmene ble talt. I tillegg ble tolkningen av stemmene og den uro som Kirkerådets handlemåte medførte, sett som uheldig. Det viser til et ønske om å ha alle premissene klargjort før prosessen blir satt i gang.”

20. juni

Nettverk for flyktninger presentert

Kirkelig nettverk for integrering av flyktninger og innvandrere ble presentert på Verdens Flyktingdag 20. juni. Dette er et nettverk etablert av kirkelige organisasjoner, organer og institusjoner som vil samarbeide om aktiviteter for, og sammen med, flyktninger i Norge. ”Jeg håper det nyetablerte nettverket kan bidra til å få fram ressursene i det flerkulturelle samfunnet, i stedet for å fokusere på problemene. Vi er mange som gjerne vil bidra, men ofte skorter det på organisering lokalt for å få det til. Jeg håper nettverket skal bidra med kompetanse og ideer til lokal organisering av integreringstiltak,” sa Mellomkirkelig råds leder Ingrid Vad Nilsen ved presentasjonen.

”Det kreves konstant årvåkenhet for å unngå at det offentlige ordskiftet om asyl- og flyktingpolitikk bare blir jus og økonomi. I kirken må vi hele tiden ha fokus på det ideologiske grunnlaget for å ta imot mennesker i nød. Politisk gode intensjoner kan fort ende opp som kaldt regelverk og stivbeint saksbehandling dersom det etiske utgangspunktet i barmhjertighet og medmenneskelighet blir tonet ned,” sa Vad Nilsen.

Mellomkirkelig råds sekretariat forberedte en sak om migrasjon og flyktingers rettigheter til Kirkemøtet 2005. Det ble i den forbindelse utarbeidet et dokument med en gjennomgang av etiske og teologiske refleksjoner rundt flyktninger.

30. juni

Kirkeungdom mot patent på liv

Ungdommens kirkemøte (UKM) sendte brev til samtlige politiske partier og politiske ungdomspartier i landet. Representantene for Den norske kirkes ungdommer bad landets politikere om å arbeide mot TRIPS-avtalen i Verdens handelsorganisasjon (WTO), en avtale som gjør det mulig å ta patent på gener og ulike former for liv.

Under UKM ble det satt søkelys på TRIPS-avtalen. I brevet til de politiske partiene kom UKM med en spesiell utfordring til politikerne i denne forbindelse: ”TRIPS-avtalen skal beskytte rettigheter i forhold til kunnskap, men gjør det også mulig å ta patent på gener og ulike former for liv. Å ta patent på skaperverket på denne måten er helt uakseptabelt. Vi ønsker at dette er spørsmål som dere som politikere engasjerer dere i, og tar tydelig standpunkt til i den pågående forhandlingsrunden i WTO.”

I brevet het det at ”vi som er unge i kirken er opptatt av viktige samfunnsspørsmål. Samtidig vil vi også utfordre og utfordres i møte med disse problemstillingene. UKM 05 mener at spørsmål som omfatter rettferdighet, forbruk og miljø må være synlige i det politiske Norge. Det er helt nødvendig å sette miljøhensyn foran økonomisk vekst og økt forbruk, selv om dette medfører upopulære avgjørelser. UKM 05 vil peke på at dette er helt nødvendig for at jorda vår også skal være en jord for kommende generasjoner.”

5. juli

Opprydding i medlemslister

Brønnøysundregistrene sammenliknet på oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet

personnummer i medlemsregistre for å finne personer som er registrert i flere tros- og livssynssamfunn. Resultatet viste at bortimot 100 000 nordmenn var registrert med slikt dobbeltmedlemskap.

I underkant av 24 000 av dobbeltregistreringene fantes mellom tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke, mens nesten 75 000 var registrert som medlemmer i Den norske kirke og i et annet tros- eller livssynssamfunn.

”Initiativet fra Kultur- og kirkedepartementet dreier seg nok først og fremst om å sikre at det offentlige ikke utbetaler for mye i støtte til tros- og livssynssamfunn. Men dette gir også en kvalitetssikring av Den norske kirkes medlemsregister. Dette er en opprydding vi lenge har arbeidet for å få gjennomført,” sa fungerende direktør i Kirkerådet, Gerd Karin Røsæg. Kirkerådet som har ansvaret for Den norske kirkes medlemsregister, går inn for at dobbeltregistrerte medlemmer tas ut av kirkens medlemsregister dersom den enkelte ikke selv bekrefter sitt medlemskap i Den norske kirke.

Den norske kirkes medlemsregister ble etablert i 1997 med utgangspunkt i folke-registeret. Den norske kirke har 3 900 000 medlemmer.

6. august

Biskop Wagle med appell mot atomvåpen

Under Nei til atomvåpens markering av 60-års dagen for bombingene av Hiroshima og Nagasaki 6. august, holdt biskop Finn Wagle appell foran Stortinget i Oslo. Her tok han utgangspunkt i teksten på minnesmerket i Hiroshima: ”Denne galskapen må ikke skje igjen.” Allerede i 1960 uttalte Den norske kirkes bispemøte seg kritisk til en sikkerhetspolitikk basert på atomvåpenteknologi. Wagle husker at bispemøtets klare standpunkt mot atomvåpen vakte oppmerksomhet den gangen.

”Vissheten om at vi har kunnskap og teknologi til å utslette oss selv og hele Skaperverket, innledet en ny epoke i menneskehetens historie. Atomvåpen rammer livsgrunnet til menneskeheten, de rammer hele Skaperverket. Derfor er utviklingen av kjernefysiske våpen et uttrykk for menneskets opprør mot Gud,” sa Finn Wagle, med en henvisning til Bispemøtets uttalelse fra 1982.

”Atomvåpen kan ikke brukes i fredens tjeneste fordi det liv som eventuelt skal vernes, blir utslettet. For å oppnå fredsdrømmen må vi erkjenne at både mennesket og naturen er sårbare, og at varig fred bare kan oppnås gjennom tillitsbygging. Atomvåpen truer oss alle og vi må skape en verdensvid solidaritet for å bekjempe dem,” sa biskop Wagle. Han understreket at atomvåpen også er uttrykk for en vanvittig ressursforvaltning.

15. august

Rembrandt på besøk?

Tunsberg bispedømme eier en fin samling av bildekunst. I alder spenner den fra pergamentmanuskripter fra 1500-tallet og trykk av Albrecht Dürer til verk av dagens kunstnere Liv S. Grønland og Atle Næsheim. 15. august meldte bispedømmet at disse bildene kan menighetene i bispedømmet låne til egne utstillinger.

Kunstskeren Sverre Solum var levende interessert i kirkekunst og arbeidet aktivt for at menighetene også skulle kunne få oppleve god bildekunst. Han donerte en rekke av bildene sine til bispedømmet for utlån til menighetene. Menighetene i bispedømmet har derfor anledning til å kunne låne bilder til eget utstillingsbruk; enten ”bare” med bilder eller kombinert med egne gjentander som passer i tematikken. Bildene kan også brukes i forbindelse med andakter.

Bispedømmerådet har supplert disse utstillingsbildene med tre verk med vår samtids

kunstuttrykk: Liv S. Grønlund med det grafiske trykket Jesus Kristus (2004) og Atle Næsheim med to malerier/kollasjer fra serien Barnelærdom (2005). Begge er sentrale norske kunstnere, bosatt i Tunsberg og opptatt av kristen tematikk. De er i godt selskap: Samlingen inneholder også grafisk trykk av blant annet Rembrandt, Albrecht Dürer, Käthe Kollwitz, Anne-Lise Knoff og Hans Gerhard Sørensen.

24. august

Religionsdialog i Trondheim

Ei gruppe fra Den norske kirke og det muslimske miljøet i Trondheim som i noe et par år hadde drevet dialog i praksis, kom 24. august med en felleserklæring om oppsummerer samtalen så langt.

”Det er å håpe at det vi har gjort og gjør her i Trondheim kan inspirere til en bredere dialog mellom muslimer og kristne, både i Trondheim og Norge. Dialogens mål er ikke å utviske forskjellene eller å bli enige om alt, men at vi skal snakke sant om og med hverandre, og at vi kan hjelpe hverandre til å øke forståelsen og toleransen for ulike religioners rett til å praktiseres etter sin egenart og slik bidra til et fredelig samliv i vårt samfunn og i hele verden. Dialogforumet fortsetter, og vil arbeide videre med flere tema i møtet mellom religion, kultur og samfunn,” het det i felleserklæringen som på vegne av partene i dialoggruppa var undertegnet av Mohammad Osman Jawari og Knut Kittelsaa.

Religionsdialogisk forum ble opprettet 8. mai 2003 på bakgrunn av samtaler mellom Nidaros biskop og ledelsen i Muslim Society i Trondheim. Biskop Finn Wagle deltok selv i det første møtet. Siden har forumet hatt dialogmøter der man har møttes annenhver gang i moskeen og i en kirke. I disse møtene har det vært en kjernegruppe på 6–7 fra hver side som har deltatt mer eller mindre regelmessig.

8. september

Samanslåinga i Bergen indre by evaluert

1. januar 2002 blei sokna i Bergen indre by slått saman til eitt sokn, etter vedtak i Bjørgvin bispedømmeråd. Omorganiseringa av sokna blei evaluert i 2005, med vekt på det kyrkjelydsbyggjande arbeidet, leing og organisering, soknerådet si rolle og verksemd, økonomiske og eigedomsmessige forhold og informasjonsverksemda.

På oppdrag frå bispedømmerådet gjennomførte Otto Hauglin Rådgivning A.S evalueringa, og samla dette i ein rapport. Her kom det fram både positive og negative sider ved omorganiseringa. For arbeidet framover gjev evalueringsrapporten blant andre desse tilrådingane:

1. Bergen domkirke menighet bør ikkje delast opp igjen i fleire kyrkjelydar.
2. Bergen domkirke menighet må bli tydelegare i sin kyrkjelydsbyggjande strategi.
3. Dei tilsette i soknet må utfordrast til ein samla oppslutnad om soknerådet sine mål og strategiar.
4. Det diakonale arbeidet i Bergen domkirke menighet må styrkast og vidareutviklast.
5. Bergen domkirke menighet må få sitt kyrkjelydssenter.

Otto Hauglin presenterte rapporten på ein pressekonferanse der og biskop Ole D. Hagesæther, stiftsdirektør Helge Taranrød og soknerådsleiar Otto Grønner var til stades.

13. september

Ny salmebok i 2010

Den norske kirke skal få ny salmebok. Kirkerådet vedtok på sitt møte 8.–9. september at det

innenfor rammen av prosjektet Reform av kirkens gudstjenesteliv fram mot 2010, skal utarbeides en ny salmebok og at den skal utkomme som to bøker. En bok skal inneholde kjernesalmer fra eldre og nyere tid, og fornyes ved hver hovedreform av gudstjenestelivet. Den andre boka skal være et tillegg som kan fornyes oftere og bidra til utprøving av nytt materiale. Dagens Norsk Salmebok er fra 1985, mens det kom et tillegg med nyere salmer i 1997.

”Kirken er inne i en reform av hele kirkens gudstjenesteliv, og da er det naturlig at også en revisjon av salmeboka er med,” sa biskop Finn Wagle. Han leder Kirkerådets nemnd for gudstjenesteliv, som har ansvaret for arbeidet med gudstjenestereformen. Nemnda fikk et klart råd fra sitt underutvalg for salmer om at tida er inne til å utarbeide en ny salmebok, i stedet for å komme med et nytt tillegg til Norsk Salmebok.

”Når ny salmebok foreligger, vil det ha gått 25 år siden vi fikk Norsk Salmebok. Det er et rimelig tidsintervall i en tid med raske endringer. Løpende salmearbeid hører gudstjenestelivet til,” sa biskop Wagle, som mener det er en utfordring å bringe kirkens salmebok ut av kirkens rom og inn i hjemmet, slik tilfellet var med Landstads salmebok.

21.september

Kirke og helsetjeneste samarbeider bredt

Helse- og omsorgsdepartementet og Den norske kirke ved Kirkerådet har fra 1996 hatt felles drøftinger om hvordan kirken og helsetjenesten sammen kan møte utfordringene i helsetjenesten. Som et ledd i dette samarbeidet ble det gjennomført en kartlegging av menighetsdiakonien i Den norske kirke. Rapporten Helse og kirke. Kartlegging av diakonalt helsearbeid innen Den norske kirke ble utarbeidet og presentert av Olav Helge Angell og Anne Schanche Selbekk ved Diakonhjemmet Høgskole.

648 menigheter svarte på undersøkelsen, det vil si nøyaktig halvparten av menighetene i Den norske kirke. Rapporten forteller at de tre områdene for diakonal virksomhet som menighetene vurderer høyest, er å møte menneskers åndelig behov, drive sjelesorg og utruste og rekruttere frivillige medarbeidere.

Kartleggingen definerte fem diakonale profiler ut fra hva menighetene legger betydning.

Den dimensjonen menighetene tiller størst betydning, var den omsorgsorienterte profilen med besøkstjeneste, sorggrupper, ungdomsdiakoni og arbeid blant rusbelastede.

Menighetene mente også det er viktig med den samarbeidsorienterte profilen, som kjennetegnes av samarbeid med kommunen gjennom lokale samarbeidsgrupper, kriseteam og samarbeid med ideelle og humanitære organisasjoner og institusjoner i nærmiljøet.

27. september

Borg-evaluering

Mediene forventet en konfliktfylt nominasjonsprosess da kirken skulle finne kandidater til å etterfølge Ole Chr. Kvarme som biskop i Borg. I en rapport der denne prosessen evalueres, viste Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) til at disse forventningene ikke ble innfridd.

”Nominasjonsprosessen i Oslo virket både positivt og negativt inn på Borg bispedømmes egen forslags-, nominasjons- og avstemningsprosess med hensyn til åpenhet og engasjement. Pressens forventninger om uro i kirken førte til at pressen tidlig i prosessen viet saken stor oppmerksomhet, noe som vi tror har virket positivt inn på interessen og engasjementet for saken på lokalplan i bispedømmet. Det så ut til at pressen forventet stor debatt, mye engasjement og steile fronter da forslagene fra menighetene ble offentliggjort. Da det viste seg at en av de mest foreslåtte kandidatene var en kvinne, og at hun, sammen med flere av de andre mye foreslåtte kandidatene, også sto på Kirkemøtets mindretall i homofilisaken, uteble

pressens forventede negative reaksjoner på forslagene. Heller ikke da bispedømmerådets nominasjonsliste ble offentliggjort, økte temperaturen på lokalplan og ellers i kirken,” heter det i rapporten som KIFO laget på oppdrag fra Kirkerådet.

Bispevalget i Borg var det andre etter at Kultur- og kirke departementet vedtok ”Prøveordning for nominasjon mv. ved utnevning til biskop”.

29. september

Sikkerhetskontroll av kirkene

Garder kirke i Vestby var første kirke ut i en landsomfattende kontroll av brannsikkerheten i de 1650 kirkebyggene som tilhører Den norske kirke.

Det var KA – Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon som stod bak dette tiltaket. Formålet med denne storsatsingen var å bidra til bedre brannsikring av kirkebyggene, samtidig som den nasjonale kirkebyggdatabasen blir tilført viktig dokumentasjon. Teamet som besøkte kirkene, sikret samtidig fotodokumentasjon av kirkebygning og inventar og foretok kontrollmåling av kirkenes areal og volum. Aksjonen som hadde navnet ”Kirkekontroll 05/06” startet 29. september i Garder i Vestby og ble gjennomført uten utgifter for menighetene.

Over statsbudsjettet for 2005 ble det bevilget kr 3 mill. kr. til sikringstiltak for kirkebygg. Etter drøftinger med bl.a. forsikringsfaglige miljøer, fastsatte KA at midlene i 2005 skulle brukes til den landsomfattende termograferingen av kirkebyggene. Termograferingen viser unormale temperaturavvik, og på denne måten kan mulige feilkilder som kan forårsake brann i det elektriske anlegget avdekkes.

30. september

Forsoningsprosjekt for ungdom

Den norske kirkes aller første forsoningsprosjekt mellom nordmenn og samer pågår i det lulesamiske området i Nord-Salten, lengst nord i Nordland fylke. I prosjektet inngår et utvekslingsprogram mellom norske og samiske unge i Nord-Salten og minoritets- og urfolksungdom fra Sør-Afrika – alle i alderen 17–25 år. Den første utvekslingsturen til Sør-Afrika startet i slutten av september og varte i to uker. På turen til Sør-Afrika deltok fire ungdommer fra det to-kulturelle Nord-Salten, to fra Hamarøy og to fra Tysfjord. Som reiseledere deltok Hilda Kristine Hansen, Kirkens Nødhjelps regionkonsulent i Tromsø, og prosjektlederen sokneprest Rolf Steffensen.

Forsoningsprosjektet i lulesamisk område er en direkte oppfølging av Sør-Hålogaland bispedømmes strategiplan for inneværende periode. Arbeidet har pågått siden 1. februar i 2005. Forsoningsprosjektet består dels av dialogarbeid og dels av et utvekslingsprogram med Sør-Afrika.

Siden våren 2005 har samer og nordmenn i regionen vært invitert til å delta i dialoggrupper. Der har samer og nordmenn fått anledning til å samtale om de smertefulle sidene ved livet i det to-kulturelle Nord-Salten. Ved å fortelle og lytte får de hjelp til å forstå sine egne og de andres opplevelser og erfaringer.

7. oktober

Erkebiskopen av Canterbury på besøk

”Den økologiske situasjonen er uten sammenlikning det viktigste moralske spørsmål i vår tid,” sa erkebiskopen av Canterbury da han holdt forelesning ved Universitetet i Oslo. Rowan Williams innledet sitt fem dagers norgesbesøk med audiens hos kongen og møte med

statsministeren og kirkeministeren.

Forelesningen til erkebiskop Williams hadde tittelen ”Kristen tenkning og trusselen mot jorda”. Han satte søkelyset på det han mente var noen av de mest brennende økologiske problemområdene i vår tid.

”Knappheten på ressurser representerer et moralsk spørsmål,” mente han. ”Det er en fundamental rett å ha tilgang til livsnødvendige goder. Men når det blir kamp om ressursene, skapes det også urettferdighet. Hvis vi ikke kan få bukt med ressursurettferdigheten, har vi ingen framtid,” sa erkebiskopen.

Under besøket deltok erkebiskop Williams på et Europa-symposium som Mellomkirkelig råd inviterte til i Oslo, før han reiste til Trondheim hvor han prekte på en høymesse i Nidarosdomen, møtte de norske biskopene, 35 ledere for ulike kirkesamfunn, og deltok på det fjerde møtet mellom de ledende biskopene i Porvoo-fellesskapet, det vil si de lutherske kirkene i Norden og Baltikum, samt de anglikanske kirkene på De britiske øyer.

11. oktober

Samisk ungdom og samisk religion

”Dersom man ikke vet hvor man kommer fra, så vet man heller ikke hvor man skal.” Det var noe av bakgrunnen når Samisk kirkeråds ungdomsutvalg (SKRU) 11.–13. november arrangerte en ungdomssamling med temaet ”Den gamle samiske religionen før og i dag” på Oppdal, det vil si i det sørsamiske området.

”Mange samiske unge er opptatt av den gamle samiske religionen. Da samene ble ’kristnet’ ble den gamle religionen ansett som synd. Også samiske uttryksmåter ble stemplet som synd og hedenskap. Dette har fortsatt ringvirkninger i dag. Samisk er blitt omtalt som hedensk språk, og for mange oppleves ikke det samiske godt nok i møtet med Gud. Dette vil vi gjøre noe med,” sa Arve Vesterfjell, som er nestleder i SKRU.

I samisk tenkemåte er mennesket alltid en del av helheten, der ett element ikke kan tas bort eller endres uten at helheten rokkes. Vesterfjell peker på at denne helheten, og dermed selvbildet, rokkes når språket og kulturen blir karakterisert som noe mindreverdige.

”En del av identitetsbyggingen er å lære om sin egen historie. Siden de fleste av oss samer ikke har lært det på skolen, må vi lære det andre steder,” sa han.

”Elementer fra den gamle samiske religionen lever videre i dag. Fortellertradisjonen, og deler av virkelighetsbildet er fortsatt levende,” sa Arve Vesterfjell.

25. oktober

Råd for barne- og ungdomsarbeid

Samarbeidsråd for barne- og ungdomsarbeid (SBU) ble opprettet 25. oktober. Dette skal være et møtested mellom Kirkerådet og barne- og ungdomsorganisasjonene i Den norske kirke. Alle organisasjoner som driver barne- og ungdomsarbeid i tilknytning til Den norske kirke kan være medlemmer i SBU.

Ved etableringen har SBU disse medlemmene: Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag (NKSS), Norges Søndagsskoleforbund, Norges Speiderforbund, Norges KFUK-KFUM, NMS U, Ung Kirkesang, Acta – Barn og unge i Normisjon, Norges KFUK-KFUM-speidere og Kirkerådet. IKO deltar i tillegg med observatørstatus.

Rådet skal møtes 2–3 ganger i året og ledervervet går på omgang mellom organisasjonene for ett år om gangen. SBU har ingen egen økonomi. Alle kostnader dekkes av medlemmene selv, men rådet får sekretær stilt til rådighet innenfor de rammer Kirkerådet bestemmer.

”Formålet med etableringen av SBU er å styrke samarbeidet mellom kirkens nasjonale organer og organisasjonene. Vi tror dette vil være nyttig for å styrke det lokale barne- og

ungdomsarbeid i menighetene og i medlemsorganisasjonenes lokale lag,” sa assisterende direktør i Kirkerådet, Gerd Karin Røsæg.

7. november

To nye samiske salmebøker

To nye samiske salmebøker ble presentert i november: Sálbmagirji II – den nye salmeboka for det nordsamiske området – og Julevsáme Sálmmagirjje – den nye salmeboka for det lulesamiske området.

Samisk salmebok fra 1928 Sálbmagirji (I) ble utgitt med ny nordsamisk rettskrivning i 1996. Sálbmagirji II søker å ivareta salmetradisjonen fra det nordsamiske området, med samisk syngemåte og melodiføring. Verbum forlag har utgitt den nye nordsamiske salmeboka i samarbeid med Samisk kirkeråd.

Sálbmagirji II inneholder 411 salmer. Tolv samiske salmediktere fra Norge, Sverige og Finland er representert. En rekke andre har bidratt med nye oversettelser av salmer fra Norsk salmebok, Salmer 1997 og andre sang- og salmebøker.

For et par år siden forelå den ferdige oversettelsen av Det nye testamente til lulesamisk.

Oversettelsesarbeidet tok åtte år. Også arbeidet med den lulesamiske salmeboka har pågått i mange år. I 2002 kom det en prøveutgave, og nå foreligger den ferdige salmeboka.

Salmebokprosjektet har vært ledet fra Sverige og utgiveren er Svensk Verbum Förlag. Førrige gang det ble utgitt en salmebok på lulesamisk var i 1895. Julevsáme Sálmmagirjje inneholder 231 salmer.

17. november

Avtale mellom likeverdige søsterkirker

To likeverdige søsterkirker undertegnet en gjensidig samarbeidsavtale under Kirkemøtet på Lillehammer. Den evangelisk-lutherske kirke i det sørlige Afrika (ELCSA) og Den norske kirke skal samarbeide på en lang rekke områder.

”Vi er forpliktet til å utmeisle, utvide og utdype fellesskapet oss imellom. I gjensidig ansvarlighet vil vi dele med hverandre, støtte, formane og komme med konstruktiv kritikk av hverandre,” heter det i avtalen. Dette er ingen avtale om økonomisk støtte. ELCSA har en selvstendig økonomi når det gjelder driften av kirken. Men enkelte prosjekter som for eksempel driften av et senter for HIV/aids-smittede, mottar betydelig støtte fra samarbeidspartnerne.

Det Norske Misjonsselskap og Kirkens Nødhjelp er med på samarbeidsavtalen. Kirkens Nødhjelp skal blant annet bidra aktivt med å tilrettelegge prosjektbesøk, bidra faglig i forbindelse med de årlige fasteaksjonene og arbeide med ungdomsutveksling.

”Det er viktig at vi kan hjelpe hverandre til å finne samarbeidstiltak som er tjenelige både for Norge og Sør-Afrika. Områder som teologisk utdanning, utveksling av prester og studenter, og besøk av biskoper som kan tale i noen av de lokale menighetene,” er viktige, sa biskop Ndanganeni Phaswana i sentral-bispedømmet i ELCSA.

18. november

Mer kulturåpen kirke

Kirkemøtet vedtok enstemmig hvordan kirkens ”kulturmelding” – Kunsten å være kirke – skal følges opp. Kirkemøte-veteran Ole Danbolt Mjøs fra Tromsø karakteriserte denne saken som en av de viktigste gjennom de 12 årene har deltatt på kirkemøtene:

”Vi kan gå stolte fra dette Kirkemøtet og møte et stolt kulturliv til styrket samarbeid,” sa en

begeistret Mjøs.

Kirkemøtet inviterte kunstnere til å arbeide med sine kulturuttrykk i kirken. Samtidig gikk Kirkemøtet inn for at det etableres regionale kirkelige ressurs- og kompetansesentre for skapende og utøvende kunst.

I Kirkemøtets vedtak ble det poengtert at kirken nyter godt av en omfattende frivillig kulturaktivitet, og det ble understreket at den profesjonelle og amatørbaserte kulturutfoldelse beriker hverandre. I kommentarene fra komiteen som behandlet saken under Kirkemøtet, ble det fokusert på at kultur og kunst skapes nedenfra, men at dette perspektivet ikke må forveksles med forakt for høyverdig kunstnerisk utfoldelse.

Utredningen Kunsten å være kirke ble i mars 2005 overlevert fra Norske kirkeakademiers utredningsutvalg til Kirkerådet. Før Kirkemøtet behandlet meldingen denne uken, gjennomførte Kirkerådet en høring som innbrakte 72 høringssvar.

21. november

Kirkekritikk av Tysfjords samepolitikk

Ledelsen i Den norske kirke kritiserte i et brev 21. november Tysfjord kommune for ikke å følge opp den endringen i sameloven som innlemmer kommunen i forvaltningsområdet for samisk språk fra 1. januar 2006.

I henhold til Kongelig resolusjon den 17. juni 2005 skal Tysfjord kommune innlemmes i forvaltningsområdet for samisk språk med virkning fra årsskiftet. Forvaltningsområdet for samisk språk vil fra da av omfatte kommunene Karasjok, Kautokeino, Nesseby, Porsanger, Tana, Kåfjord og Tysfjord. Tysfjord kommune har bedt Kultur-, og kirke departementet om å få utsatt innlemmelsen i forvaltningsområdet for samisk språk. Det har utløst sterke reaksjoner blant den samiske befolkningen i Tysfjord.

I kirkeledelsens brev blir regjeringen oppfordret til ikke å etterkomme ønsket fra Tysfjord kommune. Brevet er sendt til både Kultur- og kirke departementet og Arbeids- og sosialdepartementet, og med kopi til Tysfjord kommune.

”Vi støtter beslutningen om at Tysfjord kommune innlemmes i forvaltningsområdet for samisk språk. Det er viktig at gjennomføringen ikke blir ytterligere utsatt. Etter vår mening må spørsmålet om hvordan samisk språk kan styrkes i den lulesamiske befolkningen, ses i det store perspektivet. Dette handler om urfolks vilkår i vårt eget land,” sies det i brevet.

24. november

Pris til Hamarøynatta

På et sted med 2000 innbyggere samler kirken 700 ungdommer 12 timer i strekk.

Hamarøynatta som blir arrangert av Hamarøy menighet i Sør-Hålogaland, ble tildelt Dåpsopplæringsprisen 2005 fra IKO – Kirkelig pedagogisk senter. Statssekretær Randi Øverland i Kultur- og kirke departementet overrakte prisen.

Tildelingen fant sted under konferansen om trosopplæring, ”Kommunikasjon”, i Oslo 24. november. Kateket Heidi Strand Mathisen og sokneprest Rolf Steffensen mottok prisen på vegne av menigheten.

”Det viktigste vi har gjort med gudstjenesten, er at vi har skrellet vekk alle de liturgiske formene. Men vi har beholdt dramaet, som syndsbejennelsen og lovsangen, og prøver å gjøre det så skarpt som mulig,” fortalte sokneprest Rolf Steffensen til IKO og Norea Mediemisjon.

”Budskapet er enkelt, radikalt og direkte samtidig som det utfordrer til tro og til livsmestring. Sekvenser med musikk, lys og dans er en sentral del av natta,” sier Steffensen. Hamarøynatta startet opp i 1997, og er en happening som de fleste ungdommer i Hamarøy har et forhold til

og er stolte av. I løpet av natta kan de unge ta del i ulike aktiviteter, og tilbudene rommer noe for alle: gudstjeneste, klagemur, idrett, musikk, konserter, lek og spill.

11. desember

Kirkens tredje kvinnelige biskop

Da Helga Haugland Byfuglien ble vigslert til biskop i Borg i Fredrikstad domkirke søndag 11. desember, fikk Den norske kirke sine tredje kvinnelige biskop. Sammen med Den danske folkekirke har den dermed flest kvinnelige biskoper av de nordiske folkekirkene. Byfuglien er den første kvinnelige biskop i Borg, og landets tredje etter Rosemarie Köhn i Hamar og Laila Riksaasen Dahl i Tunsberg. Helga Haugland Byfuglien var også den første kvinnelige prest i menighetsstilling i Borg bispedømme, da hun i 1986 ble kapellan i Ås i Follo.

Under vigslingshandlingen deltok to kvinnelige biskoper, Laila Riksaasen Dahl og Caroline Krook fra Den svenske kirke. Nestleder i Norges kristne råd, søster Else-Britt Nilsen, var blant tekstleserne i gudstjenesten, og det er første gang en katolikk har medvirket aktivt ved en luthersk bispevigsel i Norge.

Det var Bispemøtets preses, biskop Finn Wagle, som foresto vigslingen av den nye biskopen. H. M. Kongen var til stede under høytideligheten og under den etterfølgende kirkekaffen. Ved vigslingsgudstjenesten deltok valgte ledere i Den norske kirke, andre norske biskoper og biskoper fra søsterkirker i Norden, Storbritannia og Midtøsten. Også andre kirkesamfunn var representert, sammen med myndighetspersoner fra stat, fylke og kommune. Prostene, representanter for kirkelig ansatte og menighetsråd var også invitert.

14. desember

Agder og Telemark er miljøfyrtårn

Miljøfyrtårnsertifikat ble torsdag 15. desember overrakt av ordføreren i Kristiansand, Jan Oddvar Skisland, til biskop Olav Skjevesland som tok imot på vegne av bispedømmekontoret. ”Dette er en aldri så liten milepæl i kirkens arbeid med miljøvern,” sa prosjektleder for Grønne menigheter, Lars Ove Kvalbein.

Han innrømmer at det i seg selv ikke er noen stor nyhet at enda en kontorvirksomhet blir godkjent som Miljøfyrtårn, men han tror den første miljøsertifiserte kirkelige virksomhet i Norge vil inspirere flere til økt miljøbevissthet:

”Når kirken har visjoner om å være verdens største miljøbevegelse, må den først sørge for å ta hensyn til skaperverket i egen virksomhet. Det handler om det aller første oppdraget vi mennesker fikk her på jorda, nemlig å være gode forvaltere,” hevdet Kvalbein.

Miljøfyrtårnsertifisering av menigheter og kirkelige fellesråd er ett av flere tiltak som ble satt i gang som følge av en bevilgning på kr. 500 000 fra Miljøverndepartementet i 2005. Minst ni menigheter og åtte bispedømmekontorer og andre virksomheter over hele landet var ved årsskiftet i gang med Miljøfyrtårnsertifisering, og Agder og Telemark bispedømmekontor var de som kom først i mål. Mer informasjon om Miljøfyrtårnordningen finnes på www.miljofyrtarn.no